

tegenover den Bijbel staat. Dit is onze inzien wel nodig omdat omtrent de ethische richting onder het volk nog allerlei verkeerde voorstellingen in omloop zijn.

Hoe denkt De Hovy over het scheppingsverhaal? Hij zegt daarvan het volgende: „Het oud-testamenteel scheppingsverhaal (of eigenlijk de oud-testamenteel scheppingsverhalen, want het verhaal in Genesis 2:4-25 is een, dat van Gen. 1 en 2:1-3 onafhankelijk zelfstandig scheppingsverhaal) steunt op oude scheppingsverhalen of mythen, die Israël gemeen had met andere volken.

Zoo zijn dan de oude scheppingsmythen, die ook in Israël gangbaar moesten zijn geweest, herzien in den geest van het Jahvisme en de vrucht van die herziening zijn de scheppingsverhalen van Gen. 1 en 2.

De waarde van het Bijbelsche scheppingsverhaal ligt in die groote waarheden, die waar zijn en waar blijven, ook al moeten wij op grond van het wetenschappelijk onderzoek ons een geheel andere voorstelling vormen van het ontstaan aller dingen dan daar gegeven wordt. Het Bijbelsche scheppingsverhaal is niet in dezen zin openbaring, dat het ons een juist beeld zou geven van de bijzonderheden van Gods scheppingswerk. Het is openbaring in zover het ons in de wording van alle dingen Gods hand leert opmerken en ons de juiste plaats des menschen in het geheel der dingen aanwijst.

Overigens erkenne de Christen hier ten volle de vrijheid en het recht der wetenschap om onderzoek te doen naar den oorsprong van al het bestaande en de feiten voor zover die kunnen worden vastgesteld voor zichzelf te doen spreken.” (bl. 50 v.v.)

Hoe denkt De Hovy over de wet van Mozes? Hij schrijft daarover het volgende: „Het geheel van deze wetten geldt dus als de Wet van Mozes en tegelijk als Gods Wet. Dat wordt uitgedrukt in de woorden, waarmee verschillende wetsbepalingen worden ingeleid: „En de Heer sprak tot Mozes.”

We hebben hier uit den aard der zaak een antieke voorstelling, die niet beantwoordt aan de historische werkelijkheid, maar waarmee beoogd werd het goddelijk gezag van al deze wetten vast te stellen. Mozes was nu eenmaal voor het nageslacht de door God geroepen groote wetgever van Israël en geen welken in Israël aanspraak maken op gezag, die niet van Mozes kon worden afgeleid. Al is nu deze voorstelling historisch onjuist, toch is zij in zover waar, dat heel de Israëlietische wetgeving gegroeid is uit de eerste wetten, die Mozes gegeven heeft en dat de geest waarin deze wetgeving zich in den loop der eeuwen ontwikkeld heeft, steeds dezelfde, d.i. de geest van Mozes, is gebleven. Terecht heet deze geheele wet dus de Mozaïsche wet. En Mozes was een man Gods en geen andere voor hem. Zijn wetgeving is dus waarlijk ingegeven door den Geest Gods, die hem in zijn ziel het ideaal had doen aanschouwen van een volksgemeenschap aan God gewijd en levende naar Zijn heiligen wil.

Hoe in bijzonderheden de Mozaïsche Wet tot stand gekomen is, zal misschien wel nooit geheel opgehelderd worden. Toch heeft het wetenschappelijk onderzoek van deze wetsverzameling kunnen vaststellen, dat de Mozaïsche wet, zooals wij die vinden in Ex., Lev., Num. en Deut., een zeer samengesteld geheel is, dat langzamerhand is gegroeid, doordat de oorspronkelijke kern gaandeweg werd uitgebreid.”

Hoe denkt De Hovy over het verhaal in Gen. 3? Hij zegt: „We kunnen zeggen, dat het verhaal van Gen. 3 een groote zielkundige waarheid bevat, en dat het ook een waar beeld geeft van wat het begin van de geschiedenis van het menschelek geslacht moet zijn geweest: want het menschelek hart was altijd en overal hetzelfde. We kunnen er echter, op grond van hetgeen we boven reeds uiteenzetten, geen mededeeling zien van een geschiedkundig feit, dat door mondelinge overlevering uit die oudste tijden tot kennis van den Israëlietischen schrijver van Gen. 3 gekomen zou zijn (blz. 109).

Welke opvatting heeft De Hovy over de verhalen van Jezus' afkomst? Hij schrijft: „De eerste Christengemeente heeft op grond van het mysterie van Jezus' heele persoon besloten tot het wonderbaar karakter van zijn komst in de wereld en ons de sfeer, waaruit Jezus is voortgekomen, geteekend als een heilige wonderwereld. (Het zijn de geboorteverhalen, die we vinden in Matth. 1 en 2 en in Luc. 1 en 2).

We moeten ons door deze overleveringen der kerk laten brengen in die heilige stemming, die ons alleen in staat stelt iets te verstaan van het mysterie van Jezus' persoon. Bevat ten ze historiek in den letterlijken zin des Woords? Die vraag moeten we niet stellen. Over Jezus' geboorte ligt een sluier gespreid. Hij is pas aan het licht der historie getreden, toen Hij als volwassen man onder de menschen optrad als prediker van het Koninkrijk Gods. Uit dat optreden hebben zijn discipelen Hem leeren kennen; maar na zijn heengaan heeft men zich verdiept in hetgeen achter zijn verschijning in het openbaar verborgen lag; en wat daarvan bekend werd, is door de Gemeente met diepen eerbied bewaard en later in beeld gebracht in de verhalen, in de genoemde hoofdstukken opgeteekend. Hetgeen uit die verhalen verteld wordt, is niet bestemd voor de onheilzame blikken der wereld; het moet biddend overdacht worden door degenen, die God kennen en ook zelf aanraking zoeken met de hogere wereld, waarin die verhalen ons verplaatsen.” (blz. 136 v.v.)

Uit het bovenstaande blijkt, dat een gereformeerde gans anders staat tegenover den Bijbel dan iemand van ethisch beginsel zooals De Hovy. Een gereformeerde zegt, dat het scheppingsverhaal een juist beeld geeft van de bijzonderheden van Gods scheppingswerk, hoe de schepping heeft plaats gehad. De Hovy ontkent het. Een gereformeerde zegt, dat de wetten in Lev., Num. en Deut. zooals de Schrift zegt, niet langzamerhand

in den loop der eeuwen zijn ontstaan, maar door Mozes zijn ontvangen uit de hand Gods. De Hovy ontkent dit. Een gereformeerde zegt, dat de verhalen in Matth. en Luc. over de afkomst van Jezus geschiedenis bevatten in den letterlijken zin des Woords. De Hovy ontkent dit. Er is dus een groot verschil in Schriftbeschouwing tusschen een gereformeerde en een ethische. Een ethische ondergraft het fundament, waarop ons geloof rust, n.l. de Heilige Schrift.

We behoeven er niets aan toe te voegen.

Farizeeërs en Sadduceeërs.

De de Wilde schrijft in „Herv. Kb.” Den Haag over de Farizeeërs en de Sadduceeërs. Ten aanzien van eerstgenoemden lezen we o.m.:

Het Farizeïsme rust op den bodem der Wet, zooals die door de Schriftgeleerden werd uitgelegd en uitgebreid. Josephus zegt van hen: „De Farizeeërs hebben het volk uit de overlevering der vaderen vele wetten opgelegd, die niet in de Wet van Mozes geschreven staan”. In het Nieuwe Testament lezen wij ook, dat zij groote waarde hechten aan de „overlevering der ouden”. Ja zoozeer wordt de overlevering op den voorgrond geschoven, dat de Mischna zegt: „Rabbi Eleazar uit Modein zegt: wie de Schrift uitlegt in strijd met de overlevering, heeft geen deel in de toekomstige wereld”.

Het is alsof we een decreet van een Roomsche Concilie hooren.

Even later volgt dit omtrent de Sadduceeërs:

Wat het eerste betreft, ontkenen de Sadduceeërs, dat er een lichamelijke opstanding was. De Farizeeërs daarentegen leerden, dat elke ziel onvergankelijk is, dat echter alleen de goeden in een ander lichaam overgaan, maar de bozen daarentegen met eeuwige pijn gestraft worden. Josephus zegt: zij hebben het geloof, dat de zielen een onsterfelijke kracht hebben en dat onder de aarde straffen en belooningen zijn voor die zielen, die in 't leven goed of kwaad deden en dat de ééne soort 'n eeuwige gevangenis wachtte en aan de andere een mogelijkheid openstond in het leven terug te keeren”. Waar nu de Sadduceeërs dit ontkenen, loochenen zij daarmee feitelijk ook de messiaansche opvattingen van dien tijd, want daartoe behoort zeker het geloof aan opstanding en vergelding. Zoo hebben dan de Schriftgeleerden ook vastgesteld: „Wie zegt, dat de opstanding der dooden niet uit de Wet is af te leiden, heeft geen deel in de toekomstige wereld”. De Sadduceeërs ontkenen n.l., dat uit het Oude Testament deze dingen geleerd worden. In dat opzicht stemmen vele theologen tegenwoordig met hen overeen.

Zou het aan dit laatste feit liggen, dat hier onthrekt het zinnetje, dat men vanwege de parallelie ook op deze plaats verwachten zou: „het is, alsof we een decreet van een Roomsche Concilie hooren”?

Liturgisch interludium.

De Landwehr schrijft in „Rott. Kb.”:

Maar nu is er iets, wat wij niet voorbij willen zien. De Gereformeerde kerken hebben ook de noodzakelijkheid uitgesproken om éénzelfde liturgie voor alle kerken te bezitten. Daarom heeft men, om zulk een liturgie op te stellen, deputaten benoemd. Reeds op de Generale Synode van 1923 waren deze deputaten met een voorstel ter tafel voor een gewijzigde liturgie. De voorstellen werden toen, omdat ze wat te radicaal schenen, niet aangenomen. Men bleef er niet rijp voor. Thans schijnt dit anders te zullen worden. De Deputaten, die toen gecontinueerd werden, hebben weder een voorstel ter tafel. Dat zal op de e.k. Synode te Arnhem wel behandeld worden. Vooraf zal het aan de Kerkeraden gezonden worden. Die zullen dus hun op- of aanmerkingen moeten geven.

Waar dit nu zoo is, daar moet men o.i. voorzichtig zijn met partiële herziening der liturgie. Anders ontstaan er moeilijkheden, die voorkomen hadden kunnen worden.

Laten dus alle kerkeraden hun oordeel opschorten, totdat het voorstel der Dep. Syn. binnengekomen is.

Johannes-naturen en Petrus-naturen.

Al heeft het zijn gevaarlijken kant, wanneer men op grond van sommige — schaarsche — gegevens een „karakterstudie” geeft van bijbelsche personen, toch willen wij onze lezers graag in kennis stellen met onderstaande schets van de N. Buffinga in „Rott. Kb.”. De B. spreekt over den tekst: „En deze twee liepen tegelijk”, en zegt dan (de tekst is: Joh. 20:4, a):

Deze beide begenadigde Jezus-discipelen vertoonen onderling 't zelfde beeld als de discipulinnen Maria en Martha. De eerste is de schonwende, de laatste de handelende. De eerste leeft bij den wortel, de laatste bij de takken van den boom ter genezing der volkeren. De eerste sluimert stil, verborgen in den duisterten bodem van Gods eeuwigen Raad en Gemeenschap, de laatste wordt gewiept als een machtige kruin door den stormwind des tijds.

Ze kunnen elkander niet missen, deze twee; ze hooren bij elkander als diepte en hoogte, als aarde en zonnelicht. Maar ze verstaan elkander dikwerf niet. De een handelt, waar de ander luistert; de een snikt en kermt, waar de ander de handen vouwt en berust. Petrus weent, waar Johannes bidt; Martha dient, waar Maria ontvangt.

De Johannes- en Maria-naturen leven bij wat in het hart is, waar God ziet; de Petrus- en Martha-naturen leven bij wat voor oogen is, waar de mensch worstelt.

De Johannes-naturen leven bespiegeld, dat is bij de onzienlijke kracht en mogendheid, den Raad Gods; de Petrus-naturen leven ethisch, dat is bij den persoon, de daad des menschen.

De eersten zijn de onwankelbaren, zij gaan in tot het vijandig huis des hogepriesters en wandelen daar rustig, zij staan bij het kruis en houden het uit, zij

haasten zich niet tot het graf, zij blijven in het schip, als de Heere Zich vertoont en varen tot Hem.

De laatsten zijn de gedrevenen, de bewogenen in sterke mate, zij houwen met het zwaard, zij vreezen ter verloochening, zij rusten niet bij het kruis, zij springen uit de boot, als de Heere ginds staat aan den oever of wandelt op de wateren dezes tijds, zij worden in den ouderdom gebonden en gebracht, waar zij niet willen zijn.

De Johannes-naturen proeven en smaken iets van de eeuwigheid in den tijd en drinken uit de bronnen, die uit de diepte opwellen. Ze worden door de stormen van het leven niet uit hun evenwicht geworpen en wortelen heel diep in hun God en belijden: Al wat uit God geboren is, overwint de wereld.

De Petrus-naturen leven in de wildernis des tijds, zij juichen nu bij de oasen, versmachtten straks, verzwolgen door het gele, verzengende zand en in het zinken roepen zij: Heere, help mij, ik verga.

Zooewel de eersten als de laatsten kennen den strijd op leven en dood tusschen den ouden en den nieuwen mensch, maar met het oog daarop verstouten de Johannesen zich te zeggen: indien ons hart ons veroordeelt en ik niet doe hetgeen ik wil, nochtans, God is meerder dan ons hart. Hij weet alle dingen, Hij ziet niet aan, wat voor oogen is, maar rekent met wat Hij zelf in 't diepst van mijn ziel heeft geplaat. Terwijl de Petrusen bij de stuiprekkings van den ouden mensch, als hij zoo nu en dan gloriëert, schrikken en beven in de tegenwoordigheid van de openbaring der eeuwigheid en krijten: Ga uit van mij, Heere, want ik ben een zondig mensch.

De eersten zeggen tot de wereld: Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze oogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens, dat verkondigen wij u, opdat ook gij met ons gemeenschap zoudt hebben, en deze onze gemeenschap ook zij met den Vader en Zijn Zoon Jezus Christus.

De laatsten hoeden de schapen, de lammeren, groote en kleine, door den Heere hun toebetrouwd.

Vrijheid, het ideaal der christenvrouw.

In „Bouwen en Bewaren” schrijft Mejuffrouw H. S. S. Kuyper:

A. de R. te R. had „een harden noot te kraken”, zooals ze mij schrijft, toen ze werd aangevallen over deze regels van ons Bondlied (aanvang van 't tweede vers):

Het ideaal der Christenvrouw
om vrij te staan in 't leven

Vooraf Gereformeerde Jongemannen hebben daar heel ernstig bezwaar tegen!

Waarom toch?

Als de huzwaarde jongemannen de moeite wilden nemen ook te lezen „wat er verder volgt” — dan zouden hun bezwaren verdwijnen als sneeuw voor de zon.

De dichter van ons Bondlied roept ons op tot vrijheid, zeker. Maar doet dat op deze wijze:

Het ideaal der Christenvrouw
om vrij te staan in 't leven:

Gehoorzaam 't Woord, den Heer geirouw —
Dat is ons aller streven!

De tweede regel eindigt dus niet met een punt, maar met 'n dubbele punt. D.w.z. de verklaring, de omschrijving van die vrijheid volgt.

En wat er na die dubbele punt staat, is onafscheidelijk met die „gewraakte” regels verbonden. Als we van ons vrijheids-ideaal zingen, bedoelen we alleen die vrijheid, die wij in gehoorzaamheid aan Gods Woord, in getrouwheid aan onzen Heiland, verwerven mogen — en moeten.

„Vrijheid” op zichzelf is niet zondig. Maar we moeten nooit vergeten, dat er tweeërlei vrijheid is.

Er is de vrijheid van 't revolutionair beginsel: de vrijheid, die Gods gebod op zij zet — de vrijheid, die den mensch laat wandelen en handelen naar 't goed-dunken van zijn eigen boos hart.

Tegen die vrijheid, die valsche vrijheid — ook in 't meisdalven — staat onze Bond en ons Bondlied principieel over.

Maar er is ook een vrijheid — de eenig ware vrijheid — naar Gods Woord.

Inderdaad, vrijheid is nooit zondig „op zichzelf”.

De onvrijheid, die is zonde.

Wie niet vrij is geworden, leeft in de zonde. De christenvrouw, die niet „dient” door de liefde, vervult haar roeping niet, is dus geen vrije, maar een slavin der zonde. De vrijheid is voor den christenmensch het groote gebod; als hij niet vrij is, komt hij niet eens aan de gehoorzaamheid toe. En als onze christelijke vrouwen vrij willen zijn, dan zullen ze niet anders kunnen leven, dan naar de paulinische regelen, die Paulus kenbaar maakt als hij spreekt over God, Christus, den man, de vrouw.

Wee over de vrouwen, als ze niet „vrij” zijn.

Maar het komt op de exegese aan.

Al weer. Al weer.

En ook in dit verband komt weer te pas, wat ik onlangs in het debat met „De Rotterdammer” opmerkte over het begrip „zegen”. Een verkeerd begrip van „zegen” is het, wanneer men de vrouw geeft, wat ook de man kan hebben; dat is weer de nivellering, die ik weiger „zegen Gods” te noemen. Maar het zuivere begrip van zegen „specialiseert”, en geeft ons ruimte, om in de geboden te wandelen, juist in datgene, wat ons bepaalde, ons typeerende kenmerk is, dat „ons onderscheidt van den ander”.

Dus: voor de vrouw ligt de „zegen” in het heeltemaal, echt, speciaal vrouw zijn, in het beloven van de differentiatie tusschen man en vrouw voor wat haar deel betreft met het oog op den man, Christus, God.

Men moet voorzichtig zijn met het woord zegen.

En de vrijheid zoeken voor alle vrouwen.

Maar op de goede manier.

Fotogra
ATEL

Hassauk

To

Speciaal ad

Uw adre

MELK,

EIERE

VLEE

J. S

Zaanhof

AM

KOOP

Geyser of v

aal adres 2

goederen d

behandeld

Jaarama Ha

garantie. W

dellen tegen

van te kin

J. D. SCHU

156, Den H

Plantat uw

in „D